

Ten geleide

Meer dan eens heeft dr. A. F. E. van Schendel, sinds 1959 hoofddirecteur van het Rijksmuseum, in dit Bulletin een afscheidswoord geschreven voor een vertrekkend lid van zijn staf. Thans, nu hij met pensioen gaat, zal hij zelf het museum verlaten. Wie moest hem nu uitluiden?

Het lag voor de hand dit gezamenlijk te doen en wel in het Bulletin, waarin hij als een der oprichters het eerste artikel heeft geschreven. Ten afscheid biedt de kring van eigen medewerkers hem dit nummer aan: een mengelwerk van hun hand, voorafgegaan door woorden van meer persoonlijke aard. Die werden op uitnodiging van de redactie geschreven door drs. K. G. Boon, oud-directeur van het Rijksprentenkabinet, Hugues de Varine-Bohan, oud-directeur van de ICOM, en Dick Elffers, architect: drie auteurs, die jarenlang en ieder op verschillend terrein hebben samengewerkt met Van Schendel.

Van de eigen medewerkers hebben degenen, die buiten de kunstafdelingen in het museum werkzaam zijn, geschreven over hun eigen werk. Sommigen gaven een terugblik op de ontwikkeling van hun werkzaamheden in Van Schendels tijd, anderen formuleerden hun gedachten over het verdere verloop daarvan en dragen daarmee bij tot de discussie over het beleid in de toekomst. Wie rechtstreeks bij het beheer van de verzamelingen is betrokken, heeft geschreven over aanwinsten verkregen onder Van Schendels bestuur. De opzet is niet, daarmee op papier een ere-tentoonstelling van 'zijn' aankopen te presenteren. Dat zou lijnrecht indruisen tegen zijn bescheidenheid en de werkelijkheid. Want nimmer is hij zijn eigen gang gegaan; zijn aankoopbeleid heeft hij altijd bepaald en uitgevoerd in overleg met zijn medewerkers. Ook moet de keuze niet worden gezien als representatief voor de kwalitatieve of kwantitatieve groei van de verzameling in de laatste vijftien jaar. Door de jaren heen is getracht in dit Bulletin een beeld van die groei te geven. Veel hoogtepunten zijn dan ook al gepubliceerd. Maar onder de honderden aanwinsten bevinden zich nog tal van belangrijke stukken, die slechts terloops zijn vermeld of helemaal niet aan publikatie zijn toegekomen. Uit die categorie heeft elke auteur naar eigen inzicht een keus gemaakt, waarbij het karakter van dit speciale Bulletin rigoureuze beperkingen oplegde aan de omvang van tekst en illustratie; specialistische verwijzingen werden achterwege gelaten. Dat er ook enkele absolute topstukken besproken konden worden, is te danken aan het feit, dat het immer energieke aankoopbeleid is voortgezet tot op de dag van het afscheid.

Eén aanwinst, de meest recente, is buiten medeweten van de hoofddirecteur uitgekozen: een Ursula-beeld van Douvermann, dat de omslag siert. Dit is het geschenk, ter gelegenheid van het afscheid aangeboden door het Ministerie van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk, de Vereniging Rembrandt en de Commissie voor Fotoverkoop.

Schilderijen, meubelen en prenten, een kanon, educatieve spulledozen, een vergeten boete wegens wangedrag en tal van andere zaken passeren hier in een bonte revue, die wordt opgedragen aan de scheidende hoofddirecteur Arthur van Schendel.